

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 czerwca 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że A. G. (1) od 18 stycznia 2021 r. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym : emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek (...) D. G.. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że co prawda w dniu 26 stycznia 2021 r. płatnik składek zgłosił A. G. (1) do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego (od dnia 18 stycznia 2021 r.) , to jednak działania te, w ocenie organu rentowego , miały na celu jedynie uprawdopodobnienie nawiązania stosunku pracy. Organ rentowy wskazał ,że pomiędzy A. G. (1), a płatnikiem zawarto umowę , której strony nadały nazwę umowy o pracę i mocą której A. G. (1) powierzono obowiązki specjalisty ds. przetargów , w pełnym wymiarze czasu pracy z wynagrodzeniem w wysokości 3 900,00 zł. Co ważne, od 21 marca 2021 r. A. G. (1) stała się niezdolna do pracy z powodu choroby. W ocenie organu rentowego A. G. (1) została zatrudniona na specjalnie utworzonym stanowisku pracy , a podczas jej nieobecności nie zatrudniono innego pracownika w jego miejsce. W ocenie organu rentowego działania polegające na zgłoszeniu do ubezpieczeń A. G. (1) w charakterze pracownika świadczą o chęci świadomego osiągnięcia korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych i skorzystanie ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego w związku z chorobą. Tym samym na podstawie art.83 § 1 Kodeksu cywilnego w związku z art.300 Kodeksu pracy Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdził ,że umowa o pracę zawarta między płatnikiem , a A. G. (1), jako zawarta dla pozor, jest nieważna i A. G. (1) z tego tytułu nie podlega ubezpieczeniom społecznym.

/decyzja k.1523 - 1527 akt ZUS/

W dniu 13 lipca 2021 r. D. G. złożyła odwołanie od ww. decyzji zaskarżając ją w całości. Skarżąca podniosła, że A. G. (2) wykonywała powierzone jej obowiązki pracownicze, a polegały one na analizowaniu ofert przetargowych publikowanych w Internecie. D. G. podniosła, że A. G. (2) świadczyła pracę od poniedziałku do piątku od 8 do 16 , zarówno w siedzibie płatnika , jak i w sposób zdalny. D. G. podkreśliła ,że zatrudnienie A. G. (2) wynikało z potrzeb prowadzonej przez nią działalności gospodarczej. D. G. wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez ustalenie, że A. G. (2) z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w firmie płatnika podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: : emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu.

/odwołanie k.3 – 11/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniosł o jego oddalenie.

/odpowiedź na odwołanie k.26 – 28 odwrót/

Zainteresowana A. G. (1) przyłączyła się do odwołania (e-protokół z 7 VI 2022 roku 00:04:10).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Płatnik składek D. G. od 2 sierpnia 2019 r. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą (...). Siedziba firmy mieści się w Ł.. Do połowy 2020 r. firma płatnika działała w branży budowlanej i zajmowała się wykonawstwem inwestycji budowlanych (w tym korzystała z usług podwykonawców). Począwszy od lipca 2020 r. D. G. postanowiła rozwijać prowadzoną przez siebie działalność przede wszystkim pod kątem działalności szkoleniowej. W 2020 r. z tytułu prowadzonej działalności D. G. poniosła stratę.

/okoliczności bezsporne, zeznania D. G. min.00:44:25 – 00:48:11 rozprawy z dnia 13 grudnia 2022 r. , płyta CD k.197 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:04:36 – 00:38:25 rozprawy z dnia 7 czerwca 2022 r. , płyta CD k.180 , zestawienie k.66 , zeznania świadka M. O. min.00:04:17 – 00:41:01 rozprawy z dnia 13 grudnia 2022 r. , płyta CD k.197 , wypis z (...) k.1456/

Zainteresowana A. G. (1) od kilku lat przebywa na emeryturze. Do dnia 30 grudnia 2020 r. A. G. (1) była zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych przez (...) Spółdzielnię (...) w B..

/okoliczności bezsporne/

D. G. jest córką A. G. (1).

/okoliczność bezsporna/

Z uwagi na występujące u A. G. (1) schorzenia, od kilku lat pozostaje ona pod opieką specjalistycznych poradni medycznych. O planowanym zabiegu ginekologicznym wnioskodawczyni wiedziała od października 2020 r.

/dokumentacja medyczna w aktach sprawy , dokumentacja medyczna k.115, zeznania zainteresowanej min.00:48:11 – 00:51:07 rozprawy z dnia 13 grudnia 2022 r. , płyta CD k.197 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:38:25 – 01:19:51 rozprawy z dnia 7 czerwca 2022 r. , płyta CD k.180 , zestawienie k.66/

Z treści umowy nazwanej przez strony umową o pracę, zawartej w dniu 18 stycznia 2021 r. na czas nieokreślony od dnia 18 stycznia 2021 r. , wynika, że z dniem 18 stycznia 2021 r. płatnik składek miał powierzyć A. G. (1) stanowisko specjalisty ds. przetargów z miesięcznym wynagrodzeniem w wysokości 3 900,00 zł , w pełnym wymiarze czasu pracy. W treści umowy określono zakres obowiązków pracowniczych wnioskodawczyni, które miały m.in. sprowadzać się do monitoringu i analizy rynku przetargów oraz analizowanie dokumentacji przetargowej wybranych przetargów.

/umowa o pracę k.1510 akt ZUS/

W dniu 20 stycznia 2021 r. A. G. (1) odbyła badanie lekarskie, które nie wykazało przeciwwskazań do wykonywania obowiązków pracownika biurowego.

/orzeczenie lekarskie k.1509 akt ZUS/

Z treści karty szkolenia wstępnego w dziedzinie BHP wynika, że w dniach od 18 do 20 stycznia 2021 r. A. G. (1) miała odbyć przedmiotowe szkolenie.

/karta szkolenia k.1508 akt ZUS/

W dniu 21 marca 2021 r. A. G. (1) przeszła zaplanowany zabieg i od tego dnia stała się niezdolna do pracy.

/zeznania zainteresowanej min.00:48:11 – 00:51:07 rozprawy z dnia 13 grudnia 2022 r. , płyta CD k.197 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:38:25 – 01:19:51 rozprawy z dnia 7 czerwca 2022 r. , płyta CD k.180

Podczas nieobecności wnioskodawczyni w pracy, płatnik składek nie zatrudniła innego pracownika na jej miejsce.

/okoliczność bezsporna/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał przede wszystkim w oparciu o załączone do akt dokumenty w postaci m.in. dokumentacji płatnika , dokumentacji medycznej , a także w niewielkim zakresie w oparciu o osobowe źródła dowodowe w postaci zeznań płatnik, zainteresowanej oraz świadka , a mianowicie w zakresie, w jakim zeznawali oni na okoliczność zakresu działalności firmy płatnika składek.

Sąd nie dał wiary złożonym w sprawie zeznaniom zarówno stron jak i świadka, w których wskazywano na realność zawartej współpracy pomiędzy płatnikiem, a zainteresowaną. W ocenie Sądu, w świetle zgromadzonego w postępowaniu materiału dowodowego, brak jest podstaw do przyjęcia, że w spornym okresie A. G. (1) faktycznie świadczyła pracę na rzecz płatnika w ramach stosunku pracy, która to praca miała sprowadzać się do monitoringu i analizy rynku przetargów oraz analizowania dokumentacji przetargowej wybranych przetargów. Co ważne , zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na przyjęcie, że u płatnika kiedykolwiek powstała potrzeba

zatrudnienia pracownika na powierzonym zainteresowanej stanowisku. Skoro bowiem płatnik planowała rozwijać swoją firmę wyłącznie w kierunku prowadzenia szkoleń (realizację ostatniej inwestycji budowlanej zakończyła w połowie 2020 r.), to z tego punktu widzenia zupełnie niezrozumiałym było zawarcie przez nią umowy z pracownikiem mającym zajmować się przetargami tj. branżą budowlaną. Co ważne, płatnik w 2020 r. poniosła stratę, a zatem wątpliwym wydaje się również, aby świadomie dążyła do ponoszenia dodatkowych nakładów (a takim niewątpliwie było zawarcie umowy o pracę) na dziedzinę działalności, której nie zamierzała kontynuować. Nie jest również zrozumiałą dla Sądu rola jaką w stosunku płatnik – zainteresowana miał pełnić świadek M. O.. Co znamienne, w informacyjnych wyjaśnieniach płatnik oraz zainteresowana nawet nie wspominały, że taka osoba pośredniczyła w ich kontaktach. Wprawdzie o ile nie sposób wykluczyć, że ww. świadek mógł pozostawać w relacjach biznesowych z płatnikiem, o tyle jego zeznania, co do relacji łączącej płatnika z zainteresowaną, należało ocenić jako niewiarygodne. Po co bowiem ww. świadek miał być pośrednikiem w relacji płatnik – zainteresowana i przekazywać dokumenty, skoro, jak zgodnie zeznały, w początkowym okresie zainteresowana miała zamieszkiwać u płatniczki w Ł. i tam świadczyć pracę (jej mieszkanie było jednocześnie siedzibą prowadzonej przez nią działalności). Nie uszło również uwadze Sądu, że powołany świadek nie wiedział nawet, gdzie mieści się siedziba płatnika (wskazywał, że zainteresowana miała pracować w siedzibie płatniczki mieszczącej się B. , podczas gdy zarówno ze zgromadzonej dokumentacji , jak i zeznań zainteresowanej i płatniczki wynika, że siedziba płatnika mieści się Ł. ; w B. zamieszkuje jedynie zainteresowana). Nie ulega także wątpliwości, że zawierając sporną umowę o pracę zainteresowana , a z uwagi na bliskie relacje, także zapewne jej córka, wiedziały o zabiegu jaki miał czekać zainteresowaną. Zawierając zatem sporną umowę ww. musiały liczyć się z możliwością powstania u zainteresowanej, w krótkim czasie, czasowej niezdolności do pracy.

W ocenie Sądu dokumenty w postaci: umowy o pracę oraz pozostałej dokumentacji osobowej z firmy płatnika w rzeczywistości nie stanowią dowodów wykonywania przez wnioskodawczynię pracy, a jedynie są potwierdzeniem ich formalnego sporządzenia. Takiego dowodu nie stanowi również załączona do akt sprawy liczna dokumentacja przetargowa. Samo bowiem podkreślenie tekstu w wydrukowanych ofertach, czy też zaznaczenie stron samoprzylepną karteczką nie może stanowić wiarygodnego źródła dowodowego w sytuacji gdy brak jest obiektywnych danych , które pozwalałyby na zidentyfikowanie zainteresowanej jako tej która faktycznie wytworzyła te dokumenty, czy też jako tej która faktycznie naniosiła adnotacje. Fakt zatem formalnego sporządzenia tej dokumentacji miał na celu jedynie skonstruowanie okoliczności faktycznych świadczących o pozostawianiu w stosunku pracy, a w konsekwencji o podleganiu pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie podlega oddaleniu.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1, art.12 ust. 1 i art. 13 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 1009) pracownicy, to jest osoby fizyczne pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od nawiązania stosunku pracy do jego ustania.

Stosownie do treści art. 1 ust 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1133) osobom tym, w razie choroby lub macierzyństwa, przysługują świadczenia pieniężne na warunkach i w wysokości określonych ustawą.

W myśl art. 4 w ust. 1 ustawy zasiłkowej ubezpieczony podlegający obowiązkowo ubezpieczeniu nabywa prawo do zasiłku chorobowego po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego.

Według zaś art. 4 ust. 3 pkt 3 od pierwszego dnia ubezpieczenia chorobowego prawo do zasiłku chorobowego przysługuje ubezpieczonym obowiązkowo, którzy mają wcześniejszy co najmniej 10-letni okres obowiązkowego ubezpieczenia chorobowego.

O uznaniu stosunku łączącego strony za stosunek pracy rozstrzygają przepisy prawa pracy.

Według art. 22 § 1 K.p., przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Skutku przystąpienia do ubezpieczenia nie wywołuje zawarcie umowy o pracę, której strony stwarzają pozór realizacji przez ubezpieczonego czynności odpowiadających treści art. 22 k.p., czyli wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, za wynagrodzeniem, odpowiadającym ilości i jakości świadczonej pracy (art. 78 k.p.). Do cech pojęciowych pracy, stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste (nie może on wyręczyć się w pracy inną osobą) i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania pracodawcy. Dla stwierdzenia cechy podporządkowania pracowniczego z reguły wskazuje się na takie elementy jak: określony czas pracy i określone miejsce wykonywania czynności, podpisywanie list obecności, podporządkowanie pracownika regulaminowi pracy oraz poleceniom kierownictwa co do miejsca czasu i sposobu wykonywania pracy, obowiązek wykonywania poleceń przełożonych itp.

Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 17 stycznia 2006 r. III AUa 433/2005, Wspólnota (...)).

Podleganie pracowniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ile legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z 18 października 2005 r., II UK 43/05, OSNAPiUS rok 2006/15 – 16/251).

W przedmiotowej sprawie słusznie organ rentowy stanął na stanowisku, że umowa o pracę z dnia 18 stycznia 2021 r. zawarta między płatnikiem składek, a A. G. (1) jest nieważna, bowiem nie doszło do nawiązania stosunku pracy.

W ocenie Sądu poczynione w sprawie ustalenia uzasadniają stwierdzenie, że zakwestionowana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych umowa o pracę została zawarta dla pozoru, to jest bez zamiaru realizacji obowiązków z niej wynikających.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozoru.

Z czynnością prawną pozorną mamy do czynienia wówczas, gdy występują łącznie następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozoru, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozoru, czyli być aktywnym uczestnikiem stanu pozorności. Pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z tego typu i treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczonymi a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie stron na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana. Jednakże zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w wyroku z 14 marca 2001 roku (III UKN 258/00, OSNAP 2002/21/527), nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował. Nie wyklucza to rozważenia, czy w konkretnym przypadku zawarcie umowy zmierzało do obejścia prawa (art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

O czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie jest natomiast obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, chorobowego

i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie może być kwalifikowane jako obejście prawa.

W sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa (wyrok SN z 2 lipca 2008 r., II UK 334/07, L.).

Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z 24 lutego 2010 r. w sprawie II UK 204/09 (Lex nr 590241), że o tym czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych.

Nadto Sąd Najwyższy w wyroku z 25 stycznia 2005 r. (II UK 141/04, OSNP 2005/15/235), trafnie stwierdził, że stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.).

Warto także wskazać, że w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z 21 maja 2010 r. w sprawie I UK 43/10 (Lex nr 619658) trafnie stwierdzono, że umowa o pracę jest zawarta dla pozorów, a przez to nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a podmiot wskazany jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli strony z góry zakładają, iż nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalnego i rentowych oraz wypadkowego i chorobowego, to podjęcie zatrudnienia w celu objęcia tymi ubezpieczeniami i ewentualnie korzystania z przewidzianych nimi świadczeń nie jest obejściem prawa.

W wyroku Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2010 r. w sprawie I UK 74/10 (Lex numer 653664) stwierdzono zaś, że podstawą ubezpieczenia społecznego jest rzeczywiste zatrudnienie, a nie sama umowa o pracę (art. 22 k.p., art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 13 pkt 1 w/w ustawy). Umowa o pracę nie jest czynnością wyłącznie kauzalną, gdyż w zatrudnieniu pracowniczym chodzi o wykonywanie pracy. Brak pracy podważa sens istnienia umowy o pracę. Innymi słowy jej formalna strona, nawet połączona ze zgłoszeniem do ubezpieczenia społecznego, nie stanowi podstawy takiego ubezpieczenia.

Z powyższego jednoznacznie wynika, że motywacja skłaniająca do zawarcia umowy o pracę nie ma znaczenia dla jej ważności jednakże przy takim tylko założeniu, że nastąpiło rzeczywiste jej świadczenie zgodnie z warunkami określonymi w art. 22 §1 k.p. Tym samym nie można byłoby czynić odwołującej zarzutów, że zawarła kwestionowaną umowę o pracę jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych, pod tym wszakże warunkiem, że na podstawie tej umowy realizowałaby zatrudnienie o cechach pracowniczych.

Zgodnie z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyroku z 6 sierpnia 2013 roku, II UK 11/13 (LEX Nr 1375189) jeżeli strony umowy o pracę nie zamierzają wywołać skutku prawnego w postaci nawiązania stosunku pracy, a ich oświadczenia uzewnętrznione umową o pracę zmierzają wyłącznie do wywołania skutku w sferze ubezpieczenia społecznego, to taka umowa jako pozorna jest nieważna (art. 83 § 1 k.c.).

Głównym celem zawarcia umowy o pracę winno być nawiązanie stosunku pracy, a jedynie rezultatem i pośrednim celem zatrudnienia jest uzyskanie wskazanych korzyści ubezpieczeniowych.

Podkreślić także należy, że zarówno przepisy prawa pracy, prawa ubezpieczeń społecznych, jak i przepisy ustrojowe pozwalają kształtować elementy stosunku pracy zgodnie z wolą stron.

Pozorność umowy o pracę ma miejsce nie tylko wówczas, gdy mimo jej zawarcia praca w ogóle nie jest świadczona, ale również wtedy, gdy jest faktycznie świadczona, lecz na innej podstawie niż umowa o pracę. W każdym przypadku decydujące znaczenie ma treść umowy i okoliczności faktyczne jej wykonywania. Podporządkowanie jest jedną z najistotniejszych cech stosunku pracy. Jej brak jest wystarczający do uznania, że wykonywana praca nie jest świadczona w ramach stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z 8 lipca 2009 r., I UK 43/09, LEX nr 529772).

Mając na uwadze dotychczasowe rozważania prawne należy podkreślić, że w realiach niniejszej sprawy Sąd Okręgowy w celu dokonania kontroli prawidłowości zaskarżonej decyzji organu rentowego musiał badać, czy pomiędzy odwołującą się, a płatnikiem istotnie doszło do nawiązania i realizacji stosunku pracy w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p.

W tej sytuacji do Sądu należało przeprowadzenie oceny, czy analizowany stosunek prawny nosił konstytutywne cechy stosunku pracy.

W tym celu Sąd zbadał, czy wnioskodawca osobiście świadczył pracę podporządkowaną pracodawcy (tj. pod kierownictwem pracodawcy), w sposób ciągły, odpłatny, na rzecz i ryzyko pracodawcy. Dokonanie powyższego ustalenia miało bowiem znaczenie dla objęcia wnioskodawcy obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi: emerytalnym, rentowymi, chorobowym oraz wypadkowym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę.

Z treści zgromadzonego materiału dowodowego nie sposób wywieść, aby w spornym okresie zainteresowana wykonywała jakiegokolwiek czynności w ramach podporządkowania pracowniczego. Przede wszystkim w niniejszym postępowaniu nie udowodniono, aby po stronie płatnika wystąpiła kiedykolwiek potrzeba zatrudnienia pracownika na stanowisku specjalisty ds. przetargów. Brak zaś zatrudnienia pracownika w miejsce nieobecnej wnioskodawczyni z całą pewnością potwierdza to twierdzenie. Oczywiście w niniejszym postępowaniu nie jest rolą ani organu rentowego ani Sądu oceniać sposób organizacji czy funkcjonowania płatnika, ale niemniej jednak należy przyjmować, że zachowania każdego podmiotu uczestniczącego w obrocie gospodarczym w celu zarobkowym powinny być racjonalne ekonomicznie. Zważywszy jednak na okoliczność, że zainteresowana miała zaplanowany zabieg, a także zważywszy na bliskie relacje łączące z nią płatnika (matka - córka), uzasadnionym jest twierdzenie, że zawarcie spornej umowy miało na celu zagwarantować A. G. (1) świadczenia w związku z niezdolnością do pracy. Stworzenie zaś dokumentacji pracowniczej dla wnioskodawcy świadczy w ocenie Sądu jedynie o tym, że strony starały się zachować pozory mające uwiarygodnić rzeczywiste zatrudnienie zainteresowanej w firmie płatnika składek. W ocenie Sądu załączona do akt ZUS dokumentacja zatrudnienia jest przejawem formalnego zadośćuczynienia obowiązkowi wnioskodawczyni jako pracodawcy, natomiast nie przesądza o tym, że praca była przez zainteresowaną faktycznie wykonywana w reżimie charakterystycznym dla stosunku pracy.

W świetle wskazanych okoliczności przyjąć należy, zgodnie z twierdzeniem organu rentowego, że zakwestionowana umowa o pracę była pozorną umową o pracę. Pozorność polegała na tym, że strony sporządziły tę umowę wyłącznie w celu objęcia ochroną pracowniczą, w tym ubezpieczeniem pracowniczym, na czym zależało zainteresowanej, a w konsekwencji zapewnienia dodatkowych świadczeń z ubezpieczenia społecznego w związku z chorobą. Nie zostało bowiem wykazane, by fakt zatrudnienia jej przez płatnika wynikał z rzeczywistej potrzeby pracodawcy oraz nie wykazano również, że w spornym okresie faktycznie świadczyła ona umówioną pracę w ramach stosunku pracy w reżimie podporządkowania pracowniczego charakterystycznym dla stosunku pracy. Brak jest obiektywnych dowodów zwłaszcza dokumentowych, które potwierdziłyby wykonywanie zatrudnienia przez zainteresowaną w firmie jej córki. Zainteresowana nie przedstawiła zaświadczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań do wykonywania obowiązków na powierzonym jej stanowisku (art. 229 § 4 k.p.), te odbyła już w czasie trwania stosunku pracy. Dziwić to może o tyle, że pracodawca dopuszczając pracownika do pracy bez aktualnych badań lekarskich, naraża się na odpowiedzialność i tym samym zachowanie płatnika, w rozpatrywanej sprawie, nie było racjonalne. Uprawniona jest zatem teza, że u podstaw zaangażowania wnioskodawczyni u płatnika nie leżało zawarcie umowy o pracę, a jedynie stworzenie wnioskodawczyni ochrony ubezpieczeniowej. Samo zaś zgłoszenie zainteresowanej do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, wprawdzie czyniło zadość wymogom formalnym, ale nie mogło zostać uznane za skuteczne.

W tym miejscu Sąd pragnie wskazać, że podleganie pracowniczym ubezpieczeniom społecznym jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ale legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy. Stosunek pracy jest bowiem stosunkiem zobowiązaniowym uzewnętrzniającym wolę umawiających się stron. W sytuacji, gdy strony nie pozostają faktycznie związane stosunkiem pracy, nie można mówić o fakcie podlegania pracowniczym ubezpieczeniom społecznym.

W świetle wskazanych okoliczności przyjęć należy, zgodnie z twierdzeniem organu rentowego, że przedmiotowa umowa o pracę z dnia 18 stycznia 2021 r. była pozorną umową o pracę. Pozorność jej polegała na tym, że strony sporządziły umowę wyłącznie w celu objęcia zainteresowanej ubezpieczeniem pracowniczym, a w konsekwencji zapewnienia świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Nie zostało bowiem wykazane, by fakt zatrudnienia A. G. (1) wynikał z rzeczywistej potrzeby pracodawcy oraz nie wykazano również, iż w spornym okresie faktycznie świadczyła ona pracę w ramach stosunku pracy.

W ocenie Sądu Okręgowego, w świetle poczynionych ustaleń faktycznych, wątpliwości organu rentowego, co do rzeczywistego celu i zamiaru stron nawiązujących ten stosunek prawny były uzasadnione, a zatem zaskarżona decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych odpowiada prawu. Tym samym przedmiotowa umowa jako pozorna w okresie jest nieważna w świetle art.83§1k.c. i nie wywołuje skutku w postaci objęcia A. G. (1) obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi od 18 stycznia 2021 r. u płatnika składek D. G..

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

ZARZĄDZENIE:

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawczyni – PI.

26 I 2023 roku.